

การนิเทศการศึกษา (*Educational Supervision*)

นางสาวสมใจ แสนโคตร
รหัสนักศึกษา 62561802016

วิชา จริยธรรมสำหรับผู้บริหารและความเป็นนักบริหารมืออาชีพ
Ethics and Professional of Administrators
(EAD52626)

สอนโดย ผศ.ดร.คັນสนีย์ จะสุวรรณ์

กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

1. ความหมายของการนิเทศการศึกษา
2. หลักสำคัญของการนิเทศการศึกษา
3. ประเภทการนิเทศการศึกษา
4. กระบวนการนิเทศการศึกษา
5. ความจำเป็นในการนิเทศการศึกษา
6. ผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา
7. บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ ของผู้นิเทศ
8. งานการนิเทศการศึกษา
9. หน้าที่ของศึกษานิเทศก์
10. ลักษณะงานที่ปฏิบัติ
11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
12. กรณีศึกษา

ความหมายของการนิเทศการศึกษา

คำว่า การนิเทศ (Supervision) แปลว่า การให้ความช่วยเหลือแนะนำ หรือปรับปรุง ดังนั้น การนิเทศการศึกษาก็น่าจะ หมายถึงการให้ความช่วยเหลือแนะนำ หรือปรับปรุงเกี่ยวกับการศึกษาโดยเฉพาะในโรงเรียน ได้มีผู้ให้ความหมายคำว่า การนิเทศการศึกษาไว้แตกต่างกันดังนี้

สเปียร์ส (Spears ; อ้างอิงในอัญชลี ธรรมะวิธิกุล .2552) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะทำให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของครู โดยการทำงานร่วมกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการนี้ เป็นกระบวนการกระตุ้นความเจริญก้าวหน้าของครู และมุ่งหวังที่จะช่วยเหลือครูเพื่อช่วยให้ครูได้ช่วยตนเองได้

ความหมายของการนิเทศการศึกษา (ต่อ)

กู๊ด (Good 1973: 374) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า เป็นความพยายามของผู้ทำหน้าที่นิเทศที่จะช่วยในการให้คำแนะนำแก่ครู หรือผู้อื่นที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้สามารถปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น ช่วยให้เกิดความเจริญงอกงามในด้านอาชีพ ช่วยพัฒนาความสามารถของครู

ชาญชัย อัจฉินสมาจาร (2547 : 1) ได้ให้คำจำกัดความว่า การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการสร้างสรรค์ ที่ไม่หยุดนิ่งในการให้คำแนะนำ และการชี้ช่องทางในลักษณะที่เป็นกันเองแก่ครูและนักเรียน เพื่อการปรับปรุงตัวของเขาเองและสภาพการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่พึงประสงค์

ความหมายของการนิเทศการศึกษา (ต่อ)

แฮร์ริส (Harris1985: 10) ได้กล่าวถึงความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า หมายถึง สิ่งทีุ่บุคลากรในโรงเรียนกระทำต่อบุคคลหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะคงไว้หรือเปลี่ยนแปลงปรับปรุงการดำเนินการเรียนการสอนในโรงเรียนมุ่งให้เกิดประสิทธิภาพในด้านการสอนเป็นสำคัญ

สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพ การศึกษา โดยความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ตามแนวทางของประชาธิปไตยที่เน้น การให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และผู้รับการนิเทศยอมรับเพื่อประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

ดร.สังัด อุทรานันท์ (2530) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา
มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 4 ประการ ดังนี้

- 1) เพื่อพัฒนาคน
- 2) เพื่อพัฒนางาน
- 3) เพื่อสร้างการประสานสัมพันธ์
- 4) เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา (ต่อ)

อาดัม และดิกกี (Adams and Dickey, 1953) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา ดังนี้

1. เพื่อช่วยครูค้นหาและวิธีทำงานด้วยตัวเอง
2. เพื่อให้ครูจำแนกและวิเคราะห์ปัญหาตัวเอง
3. เพื่อช่วยให้ครูรู้สึกมั่นคงในอาชีพ
4. เพื่อช่วยเผยแพร่แผนการศึกษาของโรงเรียนและสนับสนุนโรงเรียน

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา (ต่อ)

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศศึกษามีจุดมุ่งหมายสูงสุด คือ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยผ่านกระบวนการนิเทศเพื่อพัฒนาครูให้มีภาวะผู้นำ ทางวิชาการในการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน เสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนและการปฏิบัติงานของครู ส่งเสริมการประสานความร่วมมือในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน และเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้ครูมีความไว้วางใจและความมั่นคงในความก้าวหน้าในวิชาชีพ

หลักสำคัญของการนิเทศการศึกษา

บริกส์ และจัสท์แมน (Briggs and Justman : 1952) ได้เสนอหลักการนิเทศสำหรับผู้บริหารไว้ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาต้องเป็นประชาธิปไตย
2. การนิเทศการศึกษาจะต้องเป็นการส่งเสริม และการสร้างสรรค์
3. การนิเทศการศึกษาควรจะต้องอาศัยความร่วมมือของวิทยากรหลายคน มากกว่าที่จะแบ่งผู้นิเทศออกเป็นรายบุคคล
4. การนิเทศการศึกษา ควรตั้งอยู่บนรากฐานของการพัฒนาวิชาชีพมากกว่าจะเป็น ความสัมพันธ์ส่วนบุคคล

หลักสำคัญของการนิเทศการศึกษา (ต่อ)

5. การนิเทศการศึกษาจะต้องคำนึงถึงความถนัดของแต่ละบุคคล
6. สูงสุดของการนิเทศการศึกษา คือหาทางช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความสามารถตามความมุ่งหมายของการศึกษา
7. การนิเทศการศึกษาจะต้องเกี่ยวข้องอยู่กับการส่งเสริมความรู้สึกร่วมกันให้แก่ครู และการสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างหมู่คณะ
8. การนิเทศการศึกษาควรเริ่มต้นจากสภาพการณ์ปัจจุบันที่กำลังประสบอยู่
9. การนิเทศการศึกษาควรเป็นการส่งเสริมความก้าวหน้า และความพยายามของครูให้สูงขึ้น

หลักสำคัญของการนิเทศการศึกษา (ต่อ)

10. การนิเทศการศึกษาควรเป็นการส่งเสริมและปรับปรุงสมรรถวิสัย ทักษะ และข้อคิดเห็นของครูให้ถูกต้อง
11. การนิเทศการศึกษา พยายามหลีกเลี่ยงการกระทำอย่างเป็นพิธีการมาก ๆ
12. การนิเทศการศึกษาควรใช้เครื่องมือ และกลวิธีง่าย ๆ
13. การนิเทศการศึกษาควรตั้งอยู่บนหลักการและเหตุผล
14. การนิเทศการศึกษาควรมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน และสามารถประเมินผลได้ด้วยตนเอง

หลักสำคัญของการนิเทศการศึกษา (ต่อ)

สรุปได้ว่า หลักการของการนิเทศการศึกษา เป็นหลักการที่สามารถจะนำไปใช้ในการดำเนินการนิเทศของผู้นิเทศ เป็นแนวทางในการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาของหน่วยงานทางการศึกษาซึ่งประกอบด้วยหลักการที่สำคัญ คือหลักของการมุ่งประโยชน์เพื่อการพัฒนาครูเป็นสำคัญ หลักแห่งความร่วมมือของผู้บริหาร ผู้นิเทศและครู หลักของการสร้างสัมพันธภาพบนความเท่าเทียมและการยอมรับซึ่งกันและกัน หลักของความเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง และหลักของความยืดหยุ่นให้อิสระในการพัฒนาตนเอง

ประเภทการนิเทศการศึกษา

(อัญชลี ธรรมะวิธีกุล, 2552) การนิเทศการศึกษา อาจแบ่งออกตามวิธีปฏิบัติงาน เป็น 4 ประเภท

1. การนิเทศเพื่อการแก้ไข (Correction) เป็นการนิเทศที่เกิดจากการพบข้อผิดพลาดและบกพร่องก็ให้หาทางช่วยแก้ไขโดยวิธีการต่าง ๆ
2. การนิเทศเพื่อป้องกัน (Preventive) เป็นการนิเทศที่พยายามหาวิธีการต่าง ๆ มาจัดดำเนินงานเพื่อป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น

ประเภทการนิเทศการศึกษา (ต่อ)

3. การนิเทศเพื่อก่อ (Construction) เป็นการนิเทศที่เกิดจากความพยายามที่จะกระทำในทางที่เหมาะสมเพื่อความเจริญเติบโตในอนาคต เช่น การใช้ระเบียบวิธีสอนที่ดีเป็นประจำ ช่วยให้กำลังใจช่วยกระตุ้นให้ครูทำงานด้วยความกระฉับกระเฉง
4. การนิเทศเพื่อการสร้างสรรค์ (Creation) เป็นการนิเทศที่พยายามจะคิดสร้างสรรค์ในสิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดมีขึ้นในโรงเรียน

กระบวนการนิเทศการศึกษา

กระบวนการนิเทศการศึกษา หมายถึงการดำเนินการในการนิเทศให้ได้รับความสำเร็จ

แฮริส (Harris; อ้างอิงในอัญชลี ธรรมะวิธีกุล .2552) ได้กำหนดขั้นตอนของกระบวนการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. **ขั้นวางแผน (Planning)** ได้แก่ การคิด การตั้งวัตถุประสงค์ การคาดการณ์ล่วงหน้า การกำหนดตารางงาน การค้นหาวิธีปฏิบัติงาน และการวางโปรแกรมงาน
2. **ขั้นการจัดโครงการ (Organizing)** ได้แก่ การตั้งเกณฑ์มาตรฐาน การรวบรวมทรัพยากรที่มีอยู่ ทั้งคนและวัสดุอุปกรณ์ ความสัมพันธ์แต่ละขั้น การมอบหมายงาน การประสานงาน การกระจายอำนาจตามหน้าที่ โครงสร้างขององค์กร และการพัฒนานโยบาย

กระบวนการนิเทศการศึกษา (ต่อ)

3. ขั้นการนำเข้าสู่การปฏิบัติ (Leading) ได้แก่ การตัดสินใจ การเลือกสรรบุคคล การเร้าจูงใจให้มีกำลังใจคิดริเริ่มอะไรใหม่ ๆ การสาธิต การจูงใจ และให้คำแนะนำ การสื่อสาร การกระตุ้น ส่งเสริมกำลังใจ การแนะนำนวัตกรรมใหม่ ๆ และให้ความสะดวกในการทำงาน
4. ขั้นการควบคุม (Controlling) ได้แก่ การสั่งการ การให้รางวัล การลงโทษ การให้โอกาส การตำหนิ การไล่ออก และการบังคับให้กระทำตาม
5. ขั้นประเมินผล (Appraising) ได้แก่ การตัดสินใจการปฏิบัติงาน การวิจัย และการวัดผลการปฏิบัติงาน กิจกรรมที่สำคัญ คือพิจารณาผลงานในเชิงปฏิบัติว่าได้ผลมากน้อยเพียงใด และวัดผลด้วยการประเมินอย่างมีแบบแผน มีความเที่ยงตรง ทั้งนี้ควรมีการวิจัยด้วย

กระบวนการนิเทศการศึกษา (ต่อ)

ชุด บัญญา (2550 : 20) ได้กล่าวถึง กระบวนการนิเทศการศึกษาไว้ 8 ขั้น ดังนี้

1. การกำหนดปัญหาและความต้องการจำเป็น
2. การกำหนดจุดประสงค์ที่วัดได้
3. กำหนดอุปสรรคและข้อจำกัดต่าง ๆ
4. การกำหนดวิธีการที่เป็นทางเลือกในการแก้ปัญหา
5. การเลือกทางเลือกในขั้นที่ 4 มาปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา ทั้งหมดเป็นขั้นวางแผน (Plan, P)
6. การนำทางเลือก ที่เลือกไว้ไปทดลองใช้ (Implementation) เป็นขั้นดำเนินการ (Doing, D)

กระบวนการนิเทศการศึกษา (ต่อ)

7. การประเมินผลการทดลอง เพื่อพิจารณาว่าได้ผลตามวัตถุประสงค์หรือไม่ เป็นขั้นตอนการตรวจสอบ (Check, C)

8. การปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่องหลังจากทดลองดูแล้ว กระบวนการของเดิม เป็นขั้นพัฒนา (Action, A)

จะเห็นว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นการทำงานอย่างมีแบบแผน โดยเริ่มจากการวิเคราะห์งานการเรียนการสอนของครู เพื่อจะได้ทราบปัญหา ระบุปัญหาที่จะต้องรีบแก้ไขปรับปรุง ก่อนหลังจากจึงวางแผนที่จะดำเนินการโดยหาทางเลือกที่จะแก้ปัญหาคือดีที่สุด ต่อจากนั้นก็ดำเนินการตามแนวขั้นตอนตามลำดับจนถึงขั้นการประเมินผลการปฏิบัติงานแล้วจึงนำผลการปฏิบัติไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ความจำเป็นในการนิเทศการศึกษา

(อัญชลี ธรรมะวิธิกุล, 2552) ได้กล่าวว่า ความจำเป็นในการนิเทศศึกษามีดังนี้

1. การปฏิรูปการศึกษา เนื่องจากนโยบายของรัฐบาล จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปฏิรูปการศึกษาให้ได้มาตรฐาน โดยเฉพาะการทำงานของครูในสภาพแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษาและเทคโนโลยีด้านดิจิทัลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
2. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม การศึกษาจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม การนิเทศการศึกษาจะช่วยทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นในองค์การที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคือโรงเรียนหรือสถานศึกษา
3. การเจริญก้าวหน้าของศาสตร์วิชาความรู้ ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นโดยไม่หยุดยั้ง แม้แนวคิดในเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้ก็เกิดขึ้นใหม่อยู่ตลอดเวลา การนิเทศการศึกษาจะช่วยทำให้ครูมีความรู้ทันสมัยอยู่เสมอ

ความจำเป็นในการนิเทศการศึกษา (ต่อ)

4. การนิเทศการศึกษาเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับว่าสามารถพัฒนางานได้ การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาขึ้น จำเป็นต้องได้รับการชี้แนะหรือการนิเทศการศึกษาจากผู้ชำนาญการโดยเฉพาะ จึงจะทำให้แก้ไขปัญหานั้นสำเร็จลุล่วง
5. การจัดการศึกษาของประเทศเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ จะต้องมีการควบคุมดูแลด้วยระบบการนิเทศการศึกษา
6. การนิเทศการศึกษาเป็นกิจกรรมที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาการทำงานของครู แม้ว่าครูจะได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีแล้วก็ตาม แต่ครูก็ต้องปรับปรุงฝึกฝนตนเองอยู่เสมอในขณะที่ทำงานในสถานการณ์จริง

ความจำเป็นในการนิเทศการศึกษา (ต่อ)

7. ครูยังต้องได้รับการพัฒนาในหลายๆ ด้าน การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูในการเตรียมการจัดกิจกรรม
8. การพัฒนาครูให้ทันสมัย การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอยู่เสมอ

สรุปได้ว่า ผู้มีหน้าที่นิเทศจึงควรจะต้องจัดดำเนินการ เพื่อช่วยเหลือครูให้มีความสามารถในการปรับปรุงพัฒนาเทคนิคการสอน การทำงานเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานคาดหวังไว้ อันจะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูก้าวทันโลกที่กำลังเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนอย่างเต็มที่

ผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา

บุคคลที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา ไม่จำเป็นต้องเป็นศึกษานิเทศก์แต่ผู้เดียว ใครก็ได้ที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือ แนะนำ ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเน้นในเรื่องของกระบวนการเรียนการสอน ในปัจจุบันบุคคลที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาได้มีหลายกลุ่ม ดังนี้

ผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา

1. คีศึกษานิเทศก์ คือบุคคลที่มีหน้าที่ในการนิเทศการศึกษาโดยตำแหน่ง
2. ผู้บริหารสถานศึกษา
3. ครู อาจให้ความช่วยเหลือแนะนำเกี่ยวกับการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่เพื่อนครูด้วยกัน
4. ผู้เชี่ยวชาญ คือบุคคลที่สถานศึกษาเชิญมาเป็นวิทยากร เพื่อช่วยเหลือแนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
5. ผู้บริหารการศึกษา

หน้าที่ของศึกษานิเทศก์

แฮริส (Harris ; อ้างอิงในอัญชลี ธรรมะวิธิกุล .2552) ได้แบ่งหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ไว้ ดังนี้

1. หน้าที่ทางการสอน (Teaching Function) เป็นหน้าที่หลัก ศึกษานิเทศก์จะต้องทำงานที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยตรง นั่นคือช่วยเหลือ แนะนำเกี่ยวกับวิธีการสอนที่ดีให้กับครูรวมตลอดถึงการวัดและประเมินผลด้วย
2. หน้าที่จัดบริการ (Special Service Function) เป็นการช่วยเหลือแนะนำเกี่ยวกับการบริการให้แก่นักเรียนโดยตรง ได้แก่ หน่วยสุขภาพพลานามัย การแนะแนว บริการจิตบำบัด และสันตนาการ เป็นต้น

หน้าที่ของศึกษานิเทศก์ (ต่อ)

3. หน้าที่จัดอำนวยการ (Management Function) เป็นการช่วยเหลือในเรื่องการจัดดำเนินงานในด้านธุรการทั่วไปเกี่ยวข้องกับคณะบุคคลเป็นการเกี่ยวพันโดยทางอ้อมกับการเรียนการสอน
4. หน้าที่การนิเทศ (Supervision Function) เป็นงานเกี่ยวกับการนิเทศการติดต่อประสานงานเป็นงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเรียนการสอน ศึกษานิเทศก์จะทำงานร่วมกับครู
5. หน้าที่บริหารงานทั่วไป (General Administration Function) เป็นหน้าที่เกี่ยวกับงานบริหารในโรงเรียนทั่ว ๆ ไปที่ศึกษานิเทศก์จะช่วยเหลือโรงเรียนได้

หน้าที่ของศึกษานิเทศก์ (ต่อ)

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ได้กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบและลักษณะงานที่ปฏิบัติของศึกษานิเทศก์ (2548) ดังนี้

หน้าที่และความรับผิดชอบ ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานวิชาการ และงานนิเทศการศึกษา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐานการศึกษา ค้นคว้าทางวิชาการและวิเคราะห์ วิจัย ติดตามตรวจสอบและประเมินผล เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้นิเทศ

ผู้นิเทศมีภาระหน้าที่หลายอย่าง แต่หน้าที่หลักคือการช่วยเหลือ แนะนำ ส่งเสริม การพัฒนาคุณภาพการศึกษา และคุณภาพการสอน ซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับงานหลายด้าน และบุคลากรหลายฝ่าย นักการศึกษาหลายท่านจึงได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศไว้ ดังนี้

1. บทบาทเป็นผู้ประสาน
2. บทบาทเป็นที่ปรึกษา
3. บทบาทเป็นผู้นำกลุ่ม
4. บทบาทเป็นผู้ประเมิน

บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้นิเทศ (ต่อ)

5. บทบาทในฐานะเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านการวัดประเมินผล
6. บทบาทเป็นนักวิจัย เป็นผู้ที่น่าผลการวิจัยเสนอแนะให้ครูใช้ และดำเนินการวิจัยโดยเฉพาะ การวิจัยปฏิบัติการ
7. บทบาทเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยการช่วยเหลือให้ครูมีการเปลี่ยนแปลง และปรับปรุง พัฒนา
8. เป็นครูต้นแบบ คือ สามารถสาธิตการสอนที่มีประสิทธิภาพแก่ครู และแนะนำวิธีการสอนแก่ ครูได้

งานการนิเทศการศึกษา

งานการนิเทศการศึกษาเป็นการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีขอบข่ายงานที่สำคัญ ดังนี้

1. งานการให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง
2. งานพัฒนาบุคลากร
3. งานการพัฒนาหลักสูตร
4. งานการบริหาร
5. งานการวิจัยเชิงปฏิบัติการ
6. งานด้านการวัดและประเมินผล

ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

1. การนิเทศการศึกษา โดยส่งเสริมให้สถานศึกษาบริหารหลักสูตรสถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้ มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาชาติ พัฒนาการวัดและประเมินผลการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ
2. การศึกษาค้นคว้าทางวิชาการ เพื่อจัดทำเป็นเอกสาร คู่มือ และสื่อใช้ในการปฏิบัติงานและเผยแพร่ให้ครูได้ใช้ในการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนการสอน

ลักษณะงานที่ปฏิบัติ (ต่อ)

3. การวิเคราะห์วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อพัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการ พัฒนามาตรฐาน และการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน และเผยแพร่ แก่ผู้บริหาร สถานศึกษา ครู และผู้สนใจทั่วไป
4. การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล เพื่อเป็นข้อมูล และสารสนเทศในการวางแผนนิเทศ และพัฒนางานทางวิชาการ
5. ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ลักษณะงานที่ปฏิบัติ (ต่อ)

คณะกรรมการคຸรຸສภາ (2549) ได้กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ ดังนี้
ผู้ประกอบวิชาชีพศึกษานิเทศก์ ต้องปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน ดังต่อไปนี้

1. ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาการนิเทศการศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษา
2. ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมการนิเทศการศึกษา โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้รับการนิเทศ
3. มุ่งมั่น พัฒนาผู้รับการนิเทศให้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมจนเกิดผลต่อการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ
4. พัฒนาแผนการนิเทศให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง

ลักษณะงานที่ปฏิบัติ (ต่อ)

5. พัฒนาและใช้นวัตกรรมการนิเทศการศึกษาจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้นเป็นลำดับ
6. จัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้รับการนิเทศ
7. รายงานผลการนิเทศการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ
8. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
9. ร่วมพัฒนางานกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์
10. แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
11. เป็นผู้นำและสร้างผู้นำทางวิชาการ
12. สร้างโอกาสในการพัฒนางานได้ทุกสถานการณ์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

บุญศรี ไสลำพะาะ (2551 : 75) ได้วิจัยเรื่อง สภาพการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต 3 ผลการนิเทศภายในพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ด้านการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย และด้านการติดตามประเมินผล และปรับปรุงแก้ไข ตามสถานภาพของบุคลากร พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ส่วนครูผู้สอน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนครูที่ ประสพการณ์สอนน้อยและครูที่มีประสพการณ์สอนมากมีสภาพการนิเทศภายในแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

งานวิจัยในประเทศ

รังสรรค์ คุ่มตระกูล (2551 : 60) ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการนิเทศภายในของครูผู้สอน อำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการการนิเทศภายในของครูผู้สอนอำเภอแก่งหางแมว ด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ ด้านการพัฒนาทักษะ การทำงานกลุ่ม ด้านการพัฒนาหลักสูตรและด้านการวิจัยในชั้นเรียนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ความต้องการนิเทศภายในของ ครูผู้สอนอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน เพศ วุฒิ การศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

งานวิจัยในประเทศ

สุณีย์รัตน์ วีระสุนทร (2553 : 94) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการนิเทศภายในตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาตราด **ผลการวิจัยพบว่า** สภาพการนิเทศภายในตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราดโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก จำแนกตามประสพการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

งานวิจัยในประเทศ

โสภณ ทองจิตร (2553 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในของผู้นิเทศในสถานศึกษาในเครือข่ายบางกุ่ม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัย การปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในของผู้นิเทศในสถานศึกษา ในเครือข่ายบางกุ่ม จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมปฏิบัติในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การประเมินผล การนิเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ การดำเนินการนิเทศการวางแผนการนิเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการสำรวจความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาตามลำดับ จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ส่วนรายด้านพบว่า ด้านการดำเนินการนิเทศ แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่าง ไม่มีนัยทางสถิติ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่าง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

งานวิจัยในประเทศ

วิฑูรย์ หัสรินทร์ (2554 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอธำตุพนม จังหวัดนครพนม ผลการวิจัย พบว่า บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอธำตุพนม จังหวัดนครพนม โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประสิทธิภาพการทำงานและขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

หะมะสุติง มามะ (2556 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า ระดับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผลการเปรียบเทียบบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม พบว่า ขนาดโรงเรียนต่างกันโดยภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนที่มีประสิทธิภาพต่างกันโดยภาพรวม มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

งานวิจัยต่างประเทศ

มาโลน (Malone.1994:356) ได้วิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในรัฐมิสซิสซิปปี **ผลการวิจัยพบว่า** ผู้บริหารเยี่ยมชั้นเรียนน้อย ประชุมครูผู้สอนเพื่อเป็นสื่อในการนิเทศน้อย ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นสอดคล้องกันว่าการอบรมครูประจำการและการปฏิบัติหน้าไปเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการนิเทศภายในสถานศึกษา

ไทลาฮัน (Tilahun.1998:216) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในที่พึงประสงค์ของประเทศไทย **ผลการวิจัยพบว่า** การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือการฝึกอบรมแนะนำ การฝึกปฏิบัติ การสาธิตการสอนโดยศึกษานิเทศก์ การประชุมกลุ่มย่อยของครู การเยี่ยมชั้นเรียน การสังเกต การสอนครู ศึกษานิเทศก์นักวิชาการมีความเห็นสอดคล้องกันว่าการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษาจัดอยู่ในระดับปานกลาง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

งานวิจัยต่างประเทศ

ลี (Lee.1999:288) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคู่มือนิเทศการสอนในชั้นเรียนของครูใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า ครูใหญ่หรือผู้บริหารควรนิเทศการสอน และควรเพิ่มทักษะเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรให้กับครูผู้สอน รวมถึงกลยุทธ์ในการร่วมมือกันในการนิเทศการสอน

กรณีศึกษา Case study

รูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียน กรณีศึกษาโรงเรียนกุดตุ้มวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ

1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียน กรณีศึกษาโรงเรียนกุดตุ้มวิทยา อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ

2) นำเสนอรูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียน กรณีศึกษาโรงเรียนกุดตุ้มวิทยา อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ

3) ประเมินผลการใช้รูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียน กรณีศึกษาโรงเรียนกุดตุ้มวิทยา อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน โรงเรียนกุดตุ้มวิทยา อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 30 คน และผู้เชี่ยวชาญ 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการในการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน

จากการศึกษาสภาพการปฏิบัติจริงและความต้องการที่จะให้โรงเรียนดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้แบบสอบถาม สรุปผลได้ดังนี้

1. ครูผู้สอนส่วนใหญ่ เห็นว่า ปัจจุบันโรงเรียนดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน ตามองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านความหมาย ความสำคัญ และความจำเป็น หลักการนิเทศภายใน วัตถุประสงค์ของการนิเทศ บทบาทขององค์กรในโรงเรียนขั้นตอน ตามกระบวนการนิเทศ กิจกรรมการนิเทศ และข้อบ่งชี้สภาพความสำเร็จของการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน **พบว่า** มีการปฏิบัติจริงในระดับมากทุกรายการ ส่วนการจัดองค์กรในโรงเรียน พบว่ามีการปฏิบัติจริงในระดับปานกลาง

2. ครูผู้สอนส่วนใหญ่ มีความต้องการให้โรงเรียนดำเนินการตามองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียน ในด้านความหมายของการนิเทศ ความสำคัญและความจำเป็น หลักการนิเทศภายในโรงเรียน วัตถุประสงค์ของการนิเทศ และข้อบ่งชี้สภาพความสำเร็จของการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน **พบว่า** มีความต้องการในระดับมากที่สุดทุกรายการส่วนด้านการจัดองค์กรในโรงเรียน บทบาทขององค์กร ขั้นตอนตามกระบวนการนิเทศ และกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน พบว่ามีความต้องการในระดับมากที่สุดทุกรายการ

3. รูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียน กรณีศึกษาโรงเรียนกุดตุ้มวิทยา อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ จากการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการในการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียน กรณีศึกษาโรงเรียนกุดตุ้มวิทยา อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ประกอบกับแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และปรับปรุงรูปแบบให้มีความสมบูรณ์ ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน

2. โครงสร้างขององค์กรที่เกี่ยวข้อง

3. กระบวนการนิเทศ

4. ข้อบ่งชี้สภาพความสำเร็จ

ผลการวิจัย พบว่า ครูผู้สอนในปัจจุบันโรงเรียนดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนตามองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนในอยู่ในระดับมาก ส่วนการจัดองค์กรในโรงเรียนมีการปฏิบัติจริงในระดับปานกลาง ส่วนความต้องการให้โรงเรียนปฏิบัติตามองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนมีความต้องการในระดับมากที่สุด จากการวิเคราะห์ข้อมูลในการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนกรณีศึกษาโรงเรียนกุดตุ้มวิทยา อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 ด้าน คือ ความรู้พื้นฐานและวัตถุประสงค์ของการนิเทศภายในโรงเรียนโครงสร้างขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียนกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน และข้อบ่งชี้สภาพความสำเร็จของการนิเทศภายในโรงเรียน และผลการประเมินการใช้รูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมความเป็นไปได้ความเป็นประโยชน์และความถูกต้อง อยู่ในระดับมาก

อ้างอิง

สังัด อุทรานันท์ (2530). *การนิเทศการศึกษา หลักการทฤษฎีและปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม.

อัญชอัญชลี ธรรมะวิธิกุล .2552. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา.
ออนไลน์ แหล่งที่มา: <https://panchalee.wordpress.com/2009/03/30/supervision/>.

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2539) *แนวทางการนิเทศการศึกษา กรมสามัญศึกษา* กรุงเทพมหานครหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญ ศึกษา

ชาญชัย อาจินสมาจาร (ม.ป.ป.) *การนิเทศการศึกษา Educational Supervision* กรุงเทพมหานคร ม.ปท.

กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ (2539) *คู่มือการพัฒน์ นาโรงเรียนเข้าสู่
มาตรฐานการศึกษา: การนิเทศ* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

กิตติศักดิ์ อังคะนาวิน, อภิสรรค์ ภาชนะวรรณ (2651) วารสารวิชาการ *การนิเทศ
การศึกษาให้เจริญก้าวหน้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0* สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบังและคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

แสงดาว คงนางวัง (2560) ผู้อำนวยการโรงเรียนกุดตุ้มวิทยา อำเภอเมืองชัยภูมิ
จังหวัดชัยภูมิ รูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียน *กรณีศึกษาโรงเรียนกุดตุ้มวิทยา
อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ*

จบการนำเสนอ

ขอบคุณค่ะ